

Examenul de bacalaureat național 2013
Proba E. c)
Istorie

Varianta 2

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

TÉMA I

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné zdroje(úryvky):

A. „Rumunsko(*România*) bolo najaktívnejším spojencom Sovietskeho zväzu počas maďarskej krízy [od roku 1956]. Gheorghiu - Dej[...] navštívil Budapešť po sovietskom vpáde, a v oficiálnom komuniké [...] si vyjadril mienku, že sovietsky vpád «bol potrebný a správny». Rumunská vláda sa stala ozvenou sovietskej propagandy, delimitujúc sa od maďarskej «kontrarevolúcie» ako diela «reakčných fašistov» provokovaných «západnými imperialistami». Sovietskym vojskám sa ponúkli dodatočné základne na rumunskom území, cesty boli našírené a železničná doprava prerušená, aby sa urobilo miesto vojenským transportom. Sovietske zadost'učinenie za úlohu zohratú Rumunskom(*României*) v mesiacoch október a november roku 1956 bol len v prospech vlasti, lebo o dva roky neskôr, Chruščov sa rozhodne stiahnuť sovietske vojská od nás. [...] Strategická poloha Rumunska(*României*), obklopeného ostatnými členskými štátmi Varšavskej dohody, viedla k tomu, že návrh o stiahnutie vojsk neznepokojil Sovietsky zväz ohľadom vlastnej bezpečnosti, lebo aj posledné obavy ohľadom Rumunska (*România*) ako dôveryhodného spojenca sa rozplynuli po počínaní počas maďarskej revolúcie. Z toho istého dôvodu, predvídajúce opatrenie udržať viac sovietskych vojsk v Maďarsku po revolúcii, umožnilo Chruščovovi čiastočne kompenzovať každé zníženie počtu vojsk v zóne. [...] Aby nahradil stiahnuté sovietske vojská a aby utlmil sovietske obavy, že toto opatrenie by oslabilo podporu rumunského režimu,[Gheorghe Gheorghiu] Dej schválil rýchle zavedenie vnútrobezpečnostných opatrení, aby si mohol udržať kontrolu strany.”

(M.Bărbulescu, D.Deletant, K.Hitchins, Ș.Papacostea, P.Teodor, *Istoria României*)

B. „Dňa 21 augusta 1968, Červená armáda ako i pomocné vojská členských štátov Varšavskej zmluvy, napadnú Československo a obsadia Prahu, bez žiadneho vojenského odporu, obyvateľstvo rešpektujúc príkazy strany. [...] Aj keď sa vojenské operácie pokladajú za úspešné, na politickom a psychologickom poli sú pokladané za totálne fiasko(neúspech). Sovieti verili, že budú môcť zopakovať v Prahe úspešný scenár z Budapešti, z roku 1956 a že tak donútiť neostalinistov zo strany, aby privolali pomoc «veľkého brata» aby znovunastolil «socialistickú legalitu». [...] Udalosti z leta roku 1968, vážne pomýlili sovietske vedenie, ako i ich konzervatívnych a naostalinistických spojencov z ľudovodemokratických štátov Východnej Európy. A naozaj súdržnosť socialistického tábora, aj keď bola obnovená ešte raz [...] za pomoci obrnených vozidiel, ukazovala znepokojujúce oslabenie. [...] Rumunsko (*România*) sa nezúčastnilo na «nápravnom podujatí» proti iniciátorom «Pražskej jari» a odsúdilo počínanie svojich spojencov.”

(S. Berstein, P. Milza, *Istoria Europei*)

Opierajúc sa o horeuvedené zdroje, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte rumunského politického lídra spomínaného v zdroji (úryvku) **A**. **2 body**
2. Spresnite storočie na ktoré sa vzťahuje zdroj **B**. **2 body**
3. Vymenujte po jednom štáte, v ktorom prebiehali udalosti čo viedli k vojenským intervenciám, na ktoré sa vzťahujú zdroje **A** a **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na vaše tlačivo, písmeno zodpovedajúce zdroju, ktorý tvrdí, že Rumunsko(*Romania*) zaujalo v medzinárodných vzťahoch iné stanovisko ako členské štáty Varšavskej zmluvy. **3 body**
5. Napíšte na vaše tlačivo, dve informácie zo zdroja **A**, nachádzajúce sa vo vzťahu príčina-následok. **7 bodov**
6. Predstavte ďalšie dve politické praktiky z obdobia národnárskeho(nacionálneho) komunizmu uplatňované v rumunskom štáte. **6 bodov**
7. Uveďte jednu charakteristiku protikomunistickej dizidencie v Rumunsku. **4 body**

II. TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný zdroj:

„Úspechy tureckých výbojov [...] zväčšili tlak na Dunaji (*Dunăre*) a priamo ohrozovali nezávislosť Valašska (*Țării Românești*). Pod tlakom blížiacej sa vojny, Vlad Narážač [*Țepeș*] sa rozhodol prevziať iniciatívu.

Vypuknutiu protitureckej vojny predchádzala politická akcia sledujúca upevniť autoritu panovníka, obmedzením politickej a vojenskej moci veľkých bojarov, vytvorením silného vojska a podporovaním miestnych kupcov. [...] Konflikt medzi panovníkom a veľkými bojarmi [...] prijal formu násilia, panovník usmrtil väčšinu svojich protivníkov. [...]

V roku 1459, Vlad odmietne platiť tribút a v zime roku 1461-1462 zaútočí na turecké posádky, ktoré zničí po oboch stranách Dunaja (*Dunării*), od Zimnicea až po ústie rieky. Turecká odpoveď sa prejavila v podobe jednej výpravy na čele so samým sultánom Mahomedom II, ktorý [...] prinášal najsilnejšie vojsko aké sa videlo od pádu Konštantinopolu. Vlad uplatnil taktiku klasickú pre rumunských panovníkov: ústup a vypálenie územia pred napredovaním nepriateľa, ako i prepadávanie jeho vojska. Tak v noci 16 júna 1462, Vlad zorganizuje nočný útok na sultánov tábor [...]. ani obsadenie hlavného mesta – Târgoviște – opusteného panovníkom, neprinieslo politický a vojenský následok očakávaný sultánom, takže júna sa turecké vojsko začne postupne sťahovať a nakoniec pod údermi rumunského vojska bezhlavo uteká.

Víťazstvo Vlada Narážača (*Vlad Țepeș*) nemohlo byť využité zatiaľ kým vojenské úsilie Rumunov nebolo podporené aj spojeneckými vojskami kresťanských štátov.”

(A. Oțetea, *Istoria poporului român*)

Opierajúc sa o tento zdroj, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte hlavné mesto rumunského štátu, spomenuté v danom zdroji. **2body**
2. Spresnite na základe daného zdroja, jednu informáciu ohľadom príčin organizovania tureckej výpravy do rumunských zemí. **2 body**
3. Uveďte rumunský stredoveký štát a jeho panovníka na ktorý sa vzťahuje daný zdroj. **6 bodov**
4. Uveďte na základe daného zdroja, dve informácie o vnútropolitických opatreniach, ktorými si panovník upevnil politickú moc. **6 bodov**
5. Na základe daného zdroja, vyjadrite si názor ohľadom následkov tureckého vpádu z roku 1462, podporiac ho dvoma informáciami zo zdroja. **10 bodov**
6. Na základe zjavnej historickej udalosti, argumentujte mienku, podľa ktorej diplomatická činnosť jedného rumunského politického vodcu sa zaraďuje do medzinárodných vzťahov XIV – XVI – ho storočia. (Boduje sa adekvátnosť argumentov vypracovaných za pomoci zjavnej historickej udalosti, rešpektíve spojíviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i uzáver.) **4 body**

III. TEMA

(30 bodov)

Vypracujte asi dvojstranový esej o vytvorení rumunského moderného štátu a jeho vývin v XIX – om storočí, berúc do ohľadu:

- Uvedenie dvoch historických udalostí z XIX – ho storočia, ktoré prispeli k vytvoreniu rumunského štátu;
- Predstavenie jednej vnútro politickej historickej udalosti ktorá upevnila rumunský moderný štát z druhej polovice XIX – ho storočia;
- Predstavenie jednej príčiny implikovania Rumunska (*România*) do „orientálnej krízy“ v druhej polovici XIX – ho storočia;
- Uvedenie dvoch udalostí prostredníctvom ktorých sa Rumunsko (*România*) zúčastní „orientálnej krízy“ v druhej polovici XIX – ho storočia;
- Vyjadrenie názoru o následkoch podujatí Rumunska (*României*) v „orientálnej kríze“ v druhej polovici XIX – ho storočia, pre vývoj moderného štátu, podporiac ho historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa i použitie **adekvátneho historického slovníka**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina - následok**, vyjadrenie jedného názoru podporeného **historickými argumentami** (relevantnosť vypracovaných argumentov, dosiahnutá použitím konkrétnej historickej udalosti, rešpektíve spojív, čo vyjadrujú kauzalitu ako i konklúzie), rešpektovanie **chronologického/logického poradia** historických udalostí a **zaradenie sa** do určeného počtu strán.